

Alegat. 31.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z wnioskami względem zmiany niektórych ustępów uchwały Wys. Sejmu z dnia 29. maja 1875, odnoszącej się do terytoryalnego podziału kraju na okręgi Sądów powiatowych i na okręgi Starostw.

WYSOKI SEJMIE!

W sprawie podziału całego kraju na okręgi Sądów powiatowych i okręgi c. k. Starostw, oświadczył Wys. Sejm c. k. Rządowi opinię swoją w swej uchwale z dnia 29. maja 1875, która doczekała się dotąd tylko częściowego załatwienia ze strony c. k. Rządu, jak to wyłuszczyliśmy obszernie w naszym sprawozdaniu z 25. maja 1880 l. 22661, w którym wykazaliśmy oraz konieczną potrzebę przyspieszenia tej sprawy, stawiając wniosek o uchwalenie stosownej rezolucyi do c. k. Rządu.

Powodem zaś do niniejszego sprawozdania jest stan rzeczy następujący :

Na ostatniem zgromadzeniu Wys. Sejmu w r. 1878 wpłynęły do Wys. Izby niektóre petycje pojedynczych gmin, zawierające w sobie reklamacye przeciwko przyłączeniu ich do tych Sądów powiatowych, do których uchwała sejmowa z dnia 29. maja 1875 przydzielić je zaproponowała.

Rzeczono petycje jako niezadowolnione w Izbie, przekazał Wys. Sejm mocą swej ogólnej uchwały z dnia 19. października 1878 Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Prócz tego zaś wniosły i niektóre inne gminy wprost do Wydziału krajowego podobne prośby, które również nie są zgodne z powyż wspomnianą opinią Wys. Sejmu i zapadłem w skutek niej rozporządzeniem c. k. Rządu, gdyż gminy te upraszają o przydzielenie ich do innego Sądu powiatowego. Otóż te dodatkowe bądź do Wys. Sejmu, bądź też do Wydziału krajowego wniesione reklamacye pojedynczych gmin są następujące :

a). Niezałatwiona w Wys. Izbie petycja sejmowa gminy Machliniec z dnia 27. września 1878 l. 391/s uprasza : ażeby przydzielono ją napowrót do okręgu Sądu powiatowego w Stryju i do Starostwa Stryjskiego, gdyż wszystkie stosunki tak handlowe jak i przemysłowe łączą tę gminę ze Stryjem, a przydzielenie jej do Sądu powiatowego w Żurawnie i do Starostwa Żydaczowskiego, naraża ją na straty i na upadek materyalny.

Powyższa petycja zasługuje na uwzględnienie, jak uznała to uchwała sejmowej komisji prawniczej z dnia 3. października 1878 l. 391/s, do czego przyłącza się prócz tego i ten wzgląd, iż tak uchwała Rady gminnej w Machlinieu z dnia 8. grudnia 1878, jak też i opinia Rady powiatowej Stryjskiej z dnia 30. grudnia 1878 poparły jak najsilniej rzeczoną petycję.

b). Gmina Meducha uprasza na mocy uchwały swej Rady gminnej z dnia 11. marca 1879 o to zarządzenie: ażeby z okręgu Sądu powiatowego w Bursztynie i z obrębu Starostwa Rohatyńskiego wyłączoną i do Sądu powiatowego w Haliczu, tudzież do Starostwa Stanisławowskiego przydzieloną została.

Za uwzględnieniem tej prośby przemawiają te ważne powody, iż Meducha leży tuż przy samym Haliczu, ma zatem cztery razy bliżej do Halicza niż do Bursztyna, prócz tego zaś odległość jej do siedziby Starostwa, jest blisko o połowę krótszą do Stanisławowa niż do Rohatyna.

Wreszcie Wydziały powiatowe w Podhajcach i Stanisławowie zgodziły się już dawniej w rokowaniach swych z Wydziałem krajowym na poprowadzenie dalszej budowy drogi powiatowej z Podhajec na Meduchę i Tustan do kolei żelaznej w Haliczu; droga ta jest koniecznie potrzebną, a wykonaniu tego projektu przeszkadza ta trudność, iż Meducha leży dotąd w obcym powiecie a mianowicie w Starostwie Rohatyńskim, i to przy ostatecznym krańcu tegoż powiatu, w skutek czego też rzeczona droga niema dla Wydziału powiatowego Rohatyńskiego żadnego prawie znaczenia i bliższego zainteresowania się tą sprawą obudzić nawet nie może.

Gdy zaś Tustan należy już oddawna do Starostwa Stanisławowskiego, a gminy sąsiednie Chorostków, Międzyhorce i Siemikowce przydzielono w r. 1878 do Starostwa Stanisławowskiego, przeto też przydzielenie Meduchy do tego ostatniego Starostwa usunęłoby nawet i tę szkodliwą niedogodność, według której Starostwo Rohatyńskie wciska się niestosownym klinem w powiat Stanisławowski, a przyczyniłoby się nader odpowiednio do stosownej arondacyi tak tego ostatniego powiatu, jak też i okręgu Sądu powiatowego w Haliczu.

c) Gmina Uście-Zielonego na mocy uchwały swej Rady gminnej z dnia 21. stycznia 1879, a gminy Łuka, Międzygórze i Trościańce na mocy uchwał Rad gminnych z dnia 13. lutego 1879, upraszają ponownie o przydzielenie ich do Sądu powiatowego w Tłumaczu i do Starostwa Tłumackiego, oświadczając zarazem, iż przyłączenie się tych gmin do petycji sejmowej z dnia 22. września 1878 l. 286/s., w której rzeczzone gminy prosiły o pozostawienie ich przy okręgu Sądu powiatowego w Manasterzyskach i przy obszarze Starostwa Buczackiego, nastąpiło nielegalnie, a to bez podstawy uchwały Rady gminnej i skutkiem nadużycia zaufania ich naczelników gminnych, którzy nie umiejąc czytać i pisać, dozwolili na wyciśnięcie pieczęci gminnej na wspomnianej petycji sejmowej.

Wydział krajowy mniema, iż należy uwzględnić te prośby i przytacza ponownie powody zawarte już w dawniejszem swem sprawozdaniu z dnia 26. września 1878 l. 36.254, a mianowicie, iż wszystkie te cztery gminy leżą w ten sam sposób, jak Nowosiółka i Petryłów, na lewym brzegu Dniestru, komunikacya ich z Tłumaczem zabezpieczoną jest przez pewne liniami zaopatrzone przewozy w Dołhem i Bukownej; prócz tego rzeka Dniestr nie stanowi tu z reguły żadnej przeszkody komunikacyjnej, gdyż nader rzadko wydarza się tak wielkie wezbranie wód, któreby wzbraniało używania przewozów; zresztą takie wyjątkowe i nadzwyczajne wezbranie wód trwa najwyżej trzy lub cztery dni, a i wtenczas komunikacya nie jest wcale przerwana, gdyż istnieje w Niżniowie bezpieczny most na gościńcu rządowym i te powody uznał sam P. Minister Sprawiedliwości, przydzielając w r. 1878 Nowosiółkę tudzież Petryłów do Sądu powiatowego w Tłumaczu. Wreszcie przytaczamy tu, iż gminy Łuka, Uście Zielone, Międzygórze i Trościańce mają prawie tę samą odległość do Tłumacza jak do Manasterzysk, a prócz tego miałyby w Tłumaczu siedzibę Starostwa, Rady powiatowej i Urzędu podatkowego, niemniej należały te gminy aż do dnia 1. sierpnia 1878 zawsze do Starostwa Tłumackiego, podczas gdy do siedziby Starostwa w Buczaczu, dokąd przydzielono je od dnia 1. sierpnia 1878, mają daleko większą odległość. Niema więc przeto żadnego powodu do nieuwzględnienia tych prośb, zwłaszcza iż c. k. Ministerstwo Sprawiedliwości w rozporządzeniu swem z dnia 27. marca 1879 l. 4.410 zniesło Sąd powiatowy w Jazłowie i zaprowadziło natomiast nowy Sąd powiatowy w Złotym Potoku, a to zupełnie zgodnie z opinią Wys. Sejmu z dnia 29. maja 1875, zatem też ta ostatnia sprawa nie wywarła i faktycznie żadnego wpływu wywierać już nie może na przyłączenie tych czterech

gmin do okręgu pewnego Sądu powiatowego, jak się tego obawiała komisya sejmowa w swem sprawozdaniu z dnia 16. października 1878 l. 729, na podstawie którego zapadła uchwała Wys. Sejmu z dnia 19. października 1878 pozostawiająca te cztery gminy, a to w sposób milezący i tak jak dotąd było przy okręgu Sądu powiatowego w Manasterzyskach.

d) Gmina Połonice z Bogdanówką wniosła do nas dnia 2. listopada 1878 l. 53.554 adresowaną do Wys. Sejmu petycję tej treści, ażeby wyłączono ją z okręgu Sądu powiatowego w Glinianach i z okręgu Starostwa Przemyślańskiego, a przydzielono ją do Sądu powiatowego deleg.-miejskiego we Lwowie i do Starostwa Lwowskiego.

Wydział krajowy zarządził w tej mierze bliższe dochodzenia, które doprowadziły do tego rezultatu: iż gminy Połonice z Bogdanówką i Zadwórze upraszają o przydzielenie ich do Sądu powiatowego deleg.-miejskiego we Lwowie, a to na podstawie uchwał Rad gminnych w lutym 1879 powziętych; a gminy Barszczowice z Chałupkami, tudzież Pikułowice, na mocy uchwał Rad gminnych w marcu 1879 powziętych, domagają się również przyłączenia ich do Sądu deleg.-miejskiego we Lwowie, a to w myśl uchwały Wys. Sejmu z dnia 29. maja 1875, której w odnośnym ustępie nie załatwił dotąd P. Minister Sprawiedliwości.

Wszystkie te prośby są uzasadnione, gdyż Połonice z Bogdanówką tudzież Zadwórze, dalej Barszczowice z Chałupkami i Pikułowice leżą przy kolei żelaznej i mają w ten sposób najbliższy i najdogodniejszy przystęp do Lwowa, podczas gdy dwie pierwsze gminy mają bardzo uciążliwe przeszkody komunikacyjne do Glinian i do Przemyśla.

e) Gmina Iskań na podstawie uchwały swej Rady gminnej z dnia 7. lipca 1879 uprasza, ażeby wyłączono ją tak z okręgu Sądu powiatowego w Birczy, jak też z okręgu Starostwa Dobromilskiego, tudzież ażeby przydzielono ją do okręgu Sądu powiatowego w Dubiecku i do Starostwa w Przemyśle. Prośba ta zasługuje z tego powodu na uwzględnienie, iż Iskań leży daleko bliżej do Dubiecka i do Przemyśla, niż do Birczy i do Dobromila, a Rada powiatowa Dobromilska poparła jednogłośnie tę prośbę.

Zachodzi tu wprawdzie ta okoliczność, iż P. Minister spraw wewnętrznych przyłączył Dubiecko od 1. sierpnia 1878 do Starostwa Brzozowskiego, jednakże to przyłączenie jest tylko chwilowem i usuniętem zostanie z tą chwilą, w której P. Minister Sprawiedliwości przystąpi do utworzenia nowego Sądu powiatowego w Dyuowie, a to w myśl uchwał Wys. Sejmu z dnia 29. maja 1875 i z dnia 19. października 1878. Wreszcie na każdy sposób leży Iskań tuż pod samem Dubieckiem, dokąd ma co najmniej trzy razy bliżej niż do Birczy i w najgorszym wypadku miałby Iskań zawsze jeszcze bliżej do Brzozowa niż do Dobromila.

f) Rady gminne i obszary dworskie w miejscowościach: Łuka z Manasterkiem czyli Monasterem i Uniż upraszają, ażeby nie przyłączano tych miejscowości do okręgu Sądu powiatowego w Złotym-Potoku i do obszaru Starostwa Buczackiego, dokąd na mocy odnośnych rozporządzeń ministerjalnych z r. 1879 i z r. 1880 a to z dniem 1. listopada 1880 przydzielone być mają, lecz ażeby pozostawiono te miejscowości tak jak dotąd przy okręgu Sądu powiatowego w Obertynie i przy Starostwie w Horodence, gdyż wszystkie stosunki handlowe i przemysłowe łączą te miejscowości jak najściślej z Obertynem i Horodenką, dokąd mają bardzo dobrą komunikację, a to: pewny przewóz na Dniestrze za pomocą promu dogodnie na linwie urządzonego i bitą drogą krajową do Horodenki, podczas gdy ze Złotym Potokiem i Buczaczem nie mają żadnych wcale stosunków, a oprócz tego mają do Złotego Potoka i do Buczacza najgorszą drogę prywatną po moczarach i innych nieprzystępnych miejscach, wreszcie mają znacznie dalej do Buczacza niż do Horodenki.

Gdy oprócz tego rzeczzone miejscowości wniosły tę samą reklamację także i do c. k. władz politycznych, a uchwała pełnej Rady powiatowej w Horodence z dnia 25. czerwca 1879 poparła tę prośbę, mniema Wydział krajowy, iż należy przychylić się do niej, a to pomimo tej okoliczności, iż odnośne rozporządzenia PP. Ministrów Sprawiedliwości i spraw wewnętrznych z 1879 i 1880 r. zgodne

są z uchwałą Wys. Sejmu z dnia 29. maja 1875, zwłaszcza iż te rozporządzenia ministeryalne dopiero dnia 1. listopada 1880 w życie wejdą.

g) Gmina Jastkowice z przysiółkami Palenie, Ruda-Jastkowska, Moskale, Kuziory, Szwedy i Wołoszyny uprasza na podstawie uchwały swej Rady gminnej z dnia 12. grudnia 1879, ażeby wyłączone ją z okręgu Sądu powiatowego w Rozwadowie i z obszaru Starostwa Tarnobrzskiego, a przydzielono ją do okręgu Sądu powiatowego w Ulanowie i do Starostwa w Nisku. Rada powiatowa Tarnobrzaska sprzeciwia się wprowadzie tej prośbie, pomimo tego wszakże uchwalił Wydział krajowy dnia 17. lutego 1880 l. 5111 przychylić się do niej, a to z powodów następujących:

Gmina Jastkowice z przyległościami rozlega się na obszarze przeszło jednomilowym, leży tak jak Ulanów za Sanem tj. na prawym brzegu Sanu, wśród piasków i jest gminą ubogą; do Tarnobrzegu mają te miejscowości odległość $3\frac{1}{2}$ aż do pięciu mil, do Niska zaś tylko półtora mili; tak do Niska jak do Rozwadowa i Tarnobrzegu przeprawiać się trzeba przez San, a do Tarnobrzegu nawet i przez często wzbierający potok Jamnicę; do Ulanowa zaś mają rzeczne miejscowości zawsze bezpieczną i wolną drogę, a to bez przeprawy przez San i wolny przystęp do swej parafii w Pysznicy, która przynależy do okręgu Sądu powiatowego w Ulanowie. Dokładne zatem rozpatrzenie tej sprawy na mapie Kumersberga popiera dosadnie prośbę Rady gminnej w Jastkowicach, do czego się wreszcie przyłącza i ta okoliczność, iż Wysoki Sejm w swej uchwale z 29. maja 1875 oświadczył się za przyłączeniem tej gminy z przysiółkami do okręgu Sądu powiatowego w Nisku i do tamtejszego Starostwa, którego to ustępu opinii Wys. Sejmu nie załatwił dotąd P. Minister Sprawiedliwości.

h) Wreszcie uprasza gmina Kozielniki na podstawie uchwały swej Rady gminnej, ażeby wyłączono ją z okręgu Sądu powiatowego w Winnikach, a przyłączono do okręgu Sądu powiatowego deleg. miejskiego we Lwowie.

Prośba ta jest zupełnie uzasadnioną, gdyż Kozielniki graniczą ze Lwowem i są od samego miasta tylko o trzy kilometry oddalone, podczas gdy do Winnik mają niemal trzy razy większą odległość i to zwykłymi wiejskimi, czyli tak zwanymi prywatnymi drogami, które przez znaczną część roku są trudne do przebycia i wówczas mieszkańcy Kozielnik tylko drogą na Lwów udają się do Winnik, a w ten sposób przebywać muszą ośm kilometrów drogi i opłacają myto we Lwowie przy jeździe tam i napowrót.

Domaganie się Rady gminnej w Kozielnikach jest zatem całkiem słuszne i tem bardziej uwzględnić je trzeba, iż nawet gminy Pasieka, Siechów i Wulka Siechowska, które leżą w tym samym kierunku jak Kozielniki, jednakże znacznie dalej od Lwowa oddalone są, należą istotnie do Sądu delegowanego miejskiego we Lwowie.

Odnosnie więc do przedstawienia rzeczy pod a) do h) wyłuszczonego, wnosi Wydział krajowy:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielk. Księstwem Krakowskiem zmienia niektóre ustępy swojej uchwały z 29. maja 1875 objawiającej c. k. Rządowi opinię względem terytoryalnego podziału kraju na okręgi Sądów powiatowych i c. k. Starostw, a to w punktach następujących:

1. Miejscowość Machliniec ma być wyłączoną z okręgu Sądu powiatowego w Żurawnie i z okręgu Starostwa Żydaczowskiego, a przydzielić ją należy napowrót do okręgu Sądu powiatowego w Stryju i do Starostwa Stryjskiego;

2. Miejscowość Meducha ma być wyłączoną z okręgu Sądu powiatowego w Bursztynie i z obrębu Starostwa Rohatyńskiego, a należy przydzielić ją do okręgu Sądu powiatowego w Haliczu, tudzież do Starostwa Stanisławowskiego;

3. Miejscowość Łuka, Uście Zielone, Międzygórze i Trościańce należy wyłączyć z okręgu Sądu powiatowego w Manasterzyskach i z obszaru Starostwa Buczackiego, a przydzielić je trzeba do okręgu Sądu powiatowego w Tłumaczu i do Starostwa Tłumackiego;

4. Miejscowości Połonice z Bogdanówką tudzież Zadwórze należy wyłączyć z okręgu Sądu powiatowego w Glinianach i z obszaru Starostwa Przemyślańskiego, a trzeba je przydzielić do Sądu powiatowego deleg. miejskiego we Lwowie i do Starostwa Lwowskiego; równocześnie zaś odwołuje się Sejm do swej uchwały z dnia 29. maja 1875 i ponawia swoją opinię, iż miejscowości Barszczowice z Chałupkami tudzież Pikułowice trzeba wyłączyć z okręgu Sądu powiatowego w Winnikach i przydzielić do okręgu Sądu powiat. deleg. miejskiego we Lwowie;

5. Miejscowość Iskań należy wyłączyć z okręgu Sądu powiatowego w Birczy i z obrębu Starostwa Dobromilskiego, a trzeba ją przydzielić do Sądu powiatowego w Dubiecku i do okręgu Starostwa w Przemyśle; zarazem odwołuje się Sejm do swych uchwał z dnia 29. maja 1875 i z dnia 19. października 1878, tudzież ponawia jeszcze raz swoją opinię, iż w obrębie Starostwa Brzozowskiego należy utworzyć nowy Sąd powiatowy w Dynowie, a Sąd powiatowy w Dubiecku mieścić się ma wśród granic Starostwa w Przemyśle;

6. Miejscowości Łuka z Manasterkiem (czyli z Manasterem), tudzież Unisz, które na mocy rozporządzeń c. k. Ministerstwa Sprawiedliwości z 27. marca 1879 l. 4410 i z 27. stycznia 1880 a to z dniem 1. listopada 1880 do okręgu nowego Sądu powiatowego w Złotym Potoku przydzielone być mają, a na mocy rozporządzenia c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych z 8. stycznia 1880 l. 160 również z dniem 1. listopada 1880 do obszaru Starostwa w Buczaczu przyłączone być mają, należy pozostawić tak jak dotąd przy okręgu Sądu powiatowego w Obertynie i przy Starostwie w Horodence;

7. Miejscowość Jastkowice z przysiółkami Palenie, Ruda Jastkowska, Moskałe, Kuziory, Szwedzi i Wołoszyny, należy wyłączyć z okręgu Sądu powiatowego w Rozwadowie i również wyłączyć z obszaru Starostwa Tarnobrzieskiego, a przydzielić do okręgu Sądu powiatowego w Ulanowie i do Starostwa w Nisku; wreszcie

8. Miejscowość Kozielniki należy wyłączyć z okręgu Sądu powiatowego w Winnikach, a przydzielić do okręgu Sądu powiatowego delegowanego miejskiego we Lwowie.

Z Wydziału krajowego

Królestwa Galicyi i Łodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie, dnia 28. Maja 1880.

Marszałek krajowy
Ludwik hr. Wodzicki w. r.

Sprawozdawca
Waleryan Podlewski w. r.
Członek Wydziału krajowego.

Wydawnictwo
Książka
Lwów
Rynek 1. 9.

Z drukarni Anny Wajdowiczowej (pt. Poremby), Lwów, Rynek 1. 9.
Pod zarządem Szczepańskiego Bednarskiego.

Wydawnictwo
Książka
Lwów
Rynek 1. 9.